

Wladysław Adamski, Pavel Machonin, Wolfgang Zapf (Eds.): *Structural Change and Modernization in Post-Socialist Societies*
Hamburg, Reinhold Krämer Verlag 2002, 344 s.
Beiträge zur Osteuropaforschung, Band 7

Původní verze statí publikovaných v této knize byly předneseny na sympoziu, které se konalo v roce 2001 v Praze a bylo organizováno Sociologickým ústavem AV ČR, Institutem filozofie a sociologie Polské akademie věd Varšava a německým Wissenschaftszentrum Berlin za účasti renomovaných odborníků z jedenácti zemí.

Část I *Národní zprávy* podává syntetický a dynamický, empirický i teoretický zdůvodněný obraz hlavních procesů společenské změny a modernizace ve střední Evropě. Dotýká se i odpovídajících změn v postojích a sociálních percepcích obyvatelstva. Svým úsilím o nalezení společné soustavy indikátorů zprávy umožňují hlubší vhled do problémů generovaných strukturálními transformacemi. Tento druh systematických sociálních zpráv otevírá cestu komprehenzivnějším evropským, tj. mezinárodním, mezikulturním a meziregionálním výzkumným programům, zahrnujícím jak západo-, tak východoevropské země. Předmětem studia jsou: Česká republika, Maďarsko, Polsko a sjednocené Německo.

Část II *Kontroverzní problémy a potřeba*

nových paradigmat obsahuje názory kritické k existujícím konceptům transformace a modernizace a nabízí zajímavé nové perspektivy.

Tato excelentní empirická a teoretická analýza procesů, které v postsocialistických zemích proběhly v posledních dvanácti letech a přinesly mnoho nových výzev, nabízí nejen důležité informace, ale také nové inspirace pro další výzkum a teoretické úvahy. Vzhledem k blízkému rozšiřování Evropské unie je mimořádně zajímavá.

K tomuto českému překladu nakladatelské anotace dodáváme, že v čísle 1/2003 otiskl *Sociologický časopis* obsáhlejší recenzi české publikace *Transformace a modernizační výzvy*, ve které byly uveřejněny původní verze národních zpráv a jiných příspěvků z pražského sympoza. Jejím autorem je prof. Zdeněk Suda. Již předtím byly podstatné části obsahu sympoza publikovány ve zvláštním vydání polského *Sisypha* a rovněž čtenáři *Sociologických studií* měli možnost se seznámit s obdobnými detailními informacemi v ruštině.

red

Bernd Estel: *Nation und nationale Identität. Versuch einer Rekonstruktion*
Wiesbaden, Westdeutscher Verlag 2002, 516 s.

Obsáhla práce tübingenského sociologa Bernda Estela pojednává o problematice národa ze zorného úhlu historické sociologie. Úvodní přehledová kapitola se věnuje způsobům definování národa, vývojem pojmu v premoderní době a jeho moderním chápáním. Téma národa je dále zpracováno z pohledu sociologie vědění jakožto sociální konstrukt a zkoumá se mj. role „objektivních“ faktorů jako jazyk nebo území v kognitivní konstrukci národa. Kapitola nazvaná „Národ

jako idée-force“ je věnována sociálnímu usku-
tečnění ideje národa prostřednictvím maso-
vých národních hnutí. Autor analyzuje soci-
ální podmínky, jimiž je realizace národní
myšlenky držena v jistých mezích, mj. na
příkladu Československa. Následuje výklad
nacionalizace politiky a hospodářství s krát-
kým exkurzem do sféry nacionalizace vyso-
ké kultury. Kapitola věnovaná analýze „kla-
sického imperialismu v období před 1. světo-
vou válkou doplňuje sociální a ekonomická

vysvětlení poukazem na vzrůstající vliv myšlenkových motivů, jako byly představy o vyvolenosti vlastního národa nebo ideje sociálního darwinismu. Závěrečná kapitola si všímá vnějších a vnitřních ohrožení národa v současnosti. K vnějším řadí ekonomickou globalizaci a ztrátu suverenity (národního) státu tváří v tvář narůstajícímu vlivu nadná-

rodních a nestátních aktérů. Mezi vnitřní rizika pro národ počítá osobní „denacionalizaci“ na úrovni jednotlivců a současně etnický pluralismus a multikulturalismus na úrovni společnosti. Knihu uzavírá zamyšlení nad budoucností pojmu a skutečnosti národa v XXI. století.

ms

Jiří Blažek, David Uhlíř: *Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, klasifikace*
Praha, Karolinum 2002, 211 s.

Publikace nabízí přehled teoretických přístupů k problematice regionálního rozvoje. Tomuto přehledu předchází seznámení s hlavními metodologickými školami a hlavními ekonomickými teoriemi, jejichž znalost je nezbytná pro porozumění teoriím regionálního rozvoje. Samotný přehled těchto teorií je členěn do následujících skupin: neoklasické a neoliberalní teorie – keynesiánské teorie skupiny jádro-periferie – strukturalistické přístupy – kritickorealistické přístupy – institucionální směry – současné eklektické přístupy k regionální politice. Výklad si všímá mj. otázek, co je podle dané teorie příčinou regionálních rozdílů, jaké jsou podle ní hlavní subjekty regionálního rozvoje a jaké důsledky z teorie plynou pro regionální politiku. Základní rysy představených přístupů a teo-

rií, stejně jako rozdíly mezi nimi jsou srovnány názornou formou v tabulkách, další teorie či pojmy nezbytné pro porozumění vykládaným přístupům jsou vyloženy v rámečcích vložených do textu. Závěr práce upozorňuje na základní dichotomie i volby z více možností, podle nichž se teorie regionálního rozvoje dělí do různých skupin a směrů.

Autoři v úvodu práce zdůvodňují potřebnost přehledu teorií regionálního rozvoje poukazem na dva procesy, které v poslední době vedly k posílení významu regionálního rozvoje a regionální politiky v České republice: zvyšování rozdílů mezi regiony, zejména v oblasti nezaměstnanosti, a pak proces začleňování ČR do EU, v níž představuje regionální politika jednu z klíčových integračních dimenzí.

ms